MARTON ÉVA Novemberben a „Hazám" díjat, nemrég a „Prima Primissima" díjat kapta meg. Jövőre Marton Éva-énekversenyt rendez a Zeneakadémia. A sikerek csak tovább inspirálják az opera-énekesnőt.

„NEM TUDOK ÁLMOK NÉLKÜL ÉLNI"

2013 /12/22 Vasárnap Reggel

Marton Éva azt mondja, mindig a siker vitte tovább, de mindent meg is tett a sikerért. Pályáján a változatosság, magánéletében a biztonság és a hűség segítette ahhoz, hogy a világ legnagyobb drámai szopránjai között emlegetik ma is.

Fábos Erika

Marton Éva azt tervezi, hogy minden évben összegyűjti a legtehetségesebb fiatal énekeseket, akiknek kurzust tart

– Szépen zárult az idei év, novemberben „Hazám" díjat, nemrég „Prima Primissima" díjat kapta meg, jövőre pedig I. Marton Éva Nemzetközi Énekversenyt rendez a Zeneakadémia, tehát különlegesnek ígérkezik a 2014-es esztendő is. Elégedett?

– A kitüntetések és az énekverseny igen nagy megtiszteltetés számomra. Pályám utolsó szakaszában visszatértem „Alma Materemhez", a Zeneakadémiához. Több helyre hívtak tanítani a világban, de nekem az volt a fontos, hogy itthon adhassam át azt a tudást, amit pályafutásom során összegyűjtöttem. A missziómnak tekintem ezt és mivel nem tudok álmok nélkül élni, azt tervezem, hogy minden évben összegyűjtök a legtehetségesebb fiatal énekesek közül egy társaságot, akiknek kurzust szeretnék tartani a Zeneakadémián.

– Annak idején miért ment el? Ennek politikai oka volt?

– Semmi köze nem volt a politikához. Ha végtelenül le akarnám egyszerűsíteni, Házy Erzsébet egy mondata miatt mentem el, aki azt mondta nekem, hogy minek pazarolom a tehetségemet az Operaházban, menjek inkább külföldre. Akkoriban sok énekes volt az én kategóriámban, akik ugyanazokat a szerepeket énekelték. Tizenharmadik vagy tizennegyedik voltam a sorban. Az egy nehéz időszak volt, úgy éreztem, túl sok korlát vesz körül. Amikor hazamentem és szomorúan elmeséltem a férjemnek, mit mondott az ország első számú énekese, azt válaszolta, igaza van. Korábban is megfordult már a fejünkben, hogy megpróbálhatnám külföldön, de az utolsó lökést ez adta meg.

– Szóval szerencse is kell az élethez.

– Csak szerencse azért az nem elég. Hiszek abban, hogy minden embernek megvan a lehetősége, hogy a maga területén sikeres legyen, csak talán sokan elmulasztják a jó pillanatot, vagy egyszerűen hiányzik az akaraterejük. Az veszi észre, aki pontosan tudja mit akar kezdeni a saját tehetségével és ehhez meg van a szükséges munkabírása, szorgalma, alázata és tisztelete. A sikert nem adják ingyen.

– A siker egyik kulcsa biztosan az lehet, hogy valaki a sikerek közepette is képes-e lelkes és érdeklődő maradni a saját munkájával kapcsolatban. Önnek mi volt ehhez a motiváció?

– Maga a siker. Az mámorító dolog és rengeteg erőt ad. Mindent amit elértem nagyrészt a közönség szeretetének köszönhetem. Az egy művésznek nagyon fontos, hogy bensőséges kapcsolata legyen közönségével, egy hullámhosszan legyenek. Buenos Airesben fordult elő, hogy az autogramosztás olyan hosszú ideig tartott, mint maga az előadás, pedig az is több mint három órás volt. Ezek az élmények adnak erőt. Másrészt máig nagyon szeretek énekelni és úgy gondolom, hogy a zenei színház minden színházak csúcsa.

– Meg azt is mondják, hogy az opera, mint műfaj haldoklik.

– Ezt az 1600-as évek óta mondják, mióta Monteverdi megírta az első operáját. Az opera valóban egy összetett művészet. A képzőművészet, a balett, a színjátszás, a zene és az ének fonódik benne össze egy csodává. Ez az oka annak, hogy ez egy nagyon drága szórakozás és ezért is féltik sokan, de én biztos vagyok abban, hogy még nagyon hosszú ideig sok örömet fog okozni nekünk.

– Minden említésre méltó operaszínpadon énekelt, bejárta az egész világot. Hol szeretett legjobban élni?

– Számtalan városban megfordultam, ahova szólított a feladat. Soha nem egy hely vonzott, hanem az, hogy mi vár ott rám: a színházak, az ottani közönség, a barátok. Talán Barcelona volt az, amit említhetnék, de azt is az emberek miatt. A katalánok különlegesek, mondják is, hogy rokonlelkek vagyunk. De Budapest a világon az egyetlen hely, ahol szerettem élni. Ez az a város, ahová mindig öröm volt visszatérni. Amióta 1972-ben elmentünk, azóta tudtam, hogy haza fogunk jönni és én sem gondoltam, hogy ez csak 2005-ben fog megtörténni. Azt szoktam mondani, hogy én egy luxus cigányéletet éltem. A legjobb hely a világban, mindig egy kényelmes szálloda volt, ahol pihenhettem és csak az éneklésre kellett figyelnem. A hétköznapi élet ugyanis esti fellépések mellett rendkívül komplikált. Az volt a szerencsém, hogy a férjem nagyon sok terhet levett a vállamról. Mindent megtett azért, hogy énekelhessek, később pedig az orvosi hivatását is feladta, hogy csak a menedzserem lehessen. Sokszor éreztem is lelkiismeret furdalást, hogy megérdemlem-e ezt? De, mindig azt mondta, hogy amikor ott ül a közönség soraiban és látja azt az élményt, amit okozok, ő ugyanúgy örül neki, ahogy én. Legalább úgy szereti a zenét, ahogy én.

– Mindenben ennyire hasonlítanak?

– Azzal szoktam viccelődni, hogy mindenben egyformák vagyunk, csak én nem tudok operálni, és hála Istennek ő nem tud énekelni. Aztán egyszer egy műtét után még a műtőbe is elhívott. Bemosakodtam én is, és a kezembe adott egy eltávolított, teljesen elhalt vékonybelet. Addig kellett tartanom, amíg a műtősnő lemérte, milyen hosszú darabot operált ki. Gondoltam, mit nekem egy vékonybél, ha róla van szó? Hát azért persze megviselt, de nem mutattam. Mindent meg akartam tenni, hogy jó legyek nála. Ez persze még akkor történt, amikor udvarolt nekem, de azóta is mindent megteszünk egymásért.

– Hogyan találkoztak?

– Egy vidéki fellépésen voltam akadémista koromban, ahol birkapörkölttel vendégeltek meg bennünket. Nagyon elrontottam vele a gyomromat és annyira kínlódtam, hogy éjszaka lementem a Rigó utcai rendelőbe. Ő volt az ügyeletes. Órákig beszélgettünk, aztán másnap reggel megkeresett a lakásunkon, hogy valamit elfelejtett: mikor randevúzok vele? Két hét múlva pedig azt mondta, én leszek a felesége.

– Mindig igaza van?

– Általában igen, de ő is ugyanezt mondja rólam.

– Mi a titka annak, hogy 50 év után is így tud beszélni róla, hogy együtt maradtak?

– Mi a megismerkedésünk után nem sokkal vérszerződést kötöttünk. Persze, ez akkor talán játékos dolognak tűnt, de mi ezt a mai napig komolyan vesszük. Máig emlegetjük, hogy ez a mi igazi szövetségünk. Másrészt azt sem tagadom, hogy hatalmas volt mindig egymás iránt a vágy, a szenvedély.

– Gyönyörű nő volt, a 80-as években szupersztárként élte az életét. Gondolom, kísértés is volt azért.

– Volt. Van erre egy fiús válaszom: nagyon sok „jó kocsival" találkoztam, de akinek van otthon egy Rolls-Royce-a a garázsában, azt a többi autó már hidegen hagyja. Zoltán nagyon sok mindenre megtanított engem, orvosként pedig figyelt rám, hogy megfelelő fizikai és egészségi állapotban állhassak színpadon. Intézte a családi dolgainkat, amit én nem tudtam és mindent körülöttem a mai napig. Mi ez, ha nem a szerelem és hogyan is felejtkezhettem volna meg erről egy pillanatra is?

– Idén hetvenéves. Nem látszik.

– Pedig négyszeres nagymama vagyok. A viccet félretéve, való igaz, sokan mondják ezt és jól esik, mert tetőtől talpig eredeti rajtam minden. Azt hiszem ez genetika, meg talán attól lehet, hogy nem érzem az életem súlyát. Fiatalok vesznek körül és ez inspirál. Nem is szeretném elveszíteni ezt a lendületet.

– A gyerekek követték a példát, közülük van a zenéhez?

– Zoltán fiúnk operatőr és rendező szakon végzett a Filmművészetin, reklámszakemberként dolgozik, de időnként zenét is komponál. Diána, a lányom pedig ugyancsak muzikális, de inkább a rajzban tehetséges és szintén a filmvilágban kötött ki. Nagy filmes produkciókban stylistként dolgozik. Ennél azonban sokkal büszkébb vagyok arra, hogy a családi egységünk ma is tökéletes és hozzánk hasonlóan nagyon szépen élnek. A férjem mindig mondogatta, amikor ezen aggódtam, hogy higgyem el, ahogy mi egymással viselkedünk és beszélünk, az éppen elég példa lesz számukra, hogy rendben legyen az életük.

– Ők is hazajöttek magukkal Magyarországra?

– Igen, így is terveztük. Építettünk egy közös házat, ez a „Marton-társasház" és mindenkinek van benne egy saját emelete. Szóval úgy élünk együtt unokástul, kutyástól, macskástól, mindenestül, hogy azért külön is van mindenkinek élete.

– A karácsony kinél lesz?

– Szentestét mindenki otthon ünnepli, aztán karácsony első napján nálunk jön össze az egész család.

– Mit fog főzni?

– Mindenki főz valamit, a lányom a levest, a fiam felesége a töltött káposztát, én pedig a bólét és a desszertet készítem el. Szép évünk volt és jó lesz együtt megünnepelni.

– Kívülről nézve olyan, mintha minden sikerült volna az életében.

– Eddig igen és talán azért, mert sosem rohantam telhetetlenül a dolgok után. Mindig úgy gondoltam, hogy ha becsületesen és szorgalmasan teszem a dolgom, ha mindent szívből csinálok, elér hozzám a következő méltó feladat is. Szépen sorban egymás után. Olyan logikus ez, mint egy mesteri sakkparti, mert azért ehhez az is kellett, hogy a férjem nagyon jó sakkozó...

Névjegy

MARTON ÉVA ERZSÉBET

1943. JÚNIUS *18-án született Budapesten.*

1968-BAN VÉGZETT *a Zeneakadémián.*

1968-72-BEN A *Magyar Állami Operaház művésze volt.*

1973 DEBÜTÁLT *a bécsi Staatsoperben.*

1976-BAN A *New York-i Metropolitanben énekelt, ahol 99 alkalommal lépett fel.*

1978-BAN A *milánói Scalában énekelt.*

1972-77-BEN A *frankfurti Városi Színpad művésze.*

1977-80-BAN A *hamburgi Állami Opera magánénekese volt.*

1980-BAN AZ *év énekese a milánói Scala-ban.*

1981-BEN ÉS *86-ban az év énekesévé választotta a New York Times.*

1982-BEN AZ *év művészévé választotta a New York Times.*

1991-BEN A *bécsi Operaház örökös tagja.*

1997-BEN KOSSUTH-DÍJAT *kap. Számos operalemeze, videofilmje és DVD-je jelent meg.*

FÉRJEZETT, HÁZASTÁRSA *dr. Marton Zoltán. Két gyermekük, Zoltán és Diana és négy unokájuk, Zoltán, Péter, Blanka és Flóra.*

Birgit Nilsson csak ennyit mondott: „Ez a jövőd!"

*„**A FORDULÓPONT** 1981 októberében következett el a karrieremben, amikor Leonie Rysanek helyett Az árnyék nélküli asszony felújításán a Császárné szerepét én énekeltem a Metropolitanben. Nagyon csodáltam Rysaneket, 16 évig ő volt A Császárné. A MET közönsége nem engem, hanem őt várta. Amivel én rendelkeztem: az a hangom, a művészetem, és a bátorságom volt... Sokszor énekeltem a Császárnét, különböző Kelmefestőnék oldalán, de aznap este egy hatalmas sztár, Birgit Nilsson állt az oldalamon. A tapsnál egyedül hagyott a színpadon és ennyit mondott: »Ez a jövőd!«"*
(Opera Monthly, 1988)

Találkozás Pavarotti ismerős titkárnőjével

*„**PAVAROTTIVAL**, először 1981 március 15-én énekeltem a milánói Scalában a Toscát. Pár évvel később, Zürichben újra együtt énekeltünk Puccini művében. Majd 1988-ban következett a New York-i Metropolitan színpadán Verdi A trubadúr című operája. Ezt az előadást a világ szinte összes országa közvetítette, kivéve hazánkat. Ismerőseink a moszkvai adón nézték. Emlékszem, a fellépés előtt felmentünk a lakására, ahol vendégül látott bennünket egy hamisítatlan olasz spagettire. Meglepődve ismertem fel a mester titkárnőjében a József körúti házunkból származó ifjú hölgyet."*
(Vasárnap Reggel, 2007)

„Szerencsés vagy, hogy csodálatos családod van!"

*„**ÚGY GONDOLOM**, nagyon fontos, hogy egy nőnek gyermekei legyenek. Testileg és szellemileg sokkal érettebbek leszünk általuk. De a gyermek önmagában még nem elég. Segít a gyermek abban, hogy felnőjünk és boldogságot találjunk. Ennek következtében tud egy asszony kibontakozni. Nézzük meg azokat a nőket, akiknek nincs gyerekük. Igen sokan közülük távolságtartó és nehéz emberek. Számos kollégám, akinek nincs gyermeke, először nem azt mondja nekem: „Milyen szép a hangod!", hanem, „de szerencsés vagy, hogy ilyen csodálatos családod van!"*
(Opera Monthly, 1988)